

ДО  
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА НАУЧНОТО ЖУРИ,  
ОПРЕДЕЛЕНО СЪС ЗАПОВЕД  
№ 1372 от 31. 05. 2016 г.  
НА РЕКТОРА НА ЮЗУ „Н. РИЛСКИ“  
ГР. БЛАГОЕВГРАД

## Р Е Ц Е Н З И Я

върху дисертационен труд за присъждане на образователната  
и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.9. “Туризм“,  
научна специалност „Икономика и управление (туризм)“

**Тема на дисертационния труд: „ПОВИШАВАНЕ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТТА  
НА ОСТРОВНИЯ ТУРИЗМ В ГЪРЦИЯ“**

**Автор: Георгиус Харилау Пернарис**, докторант към катедра „Туризм“  
към Стопанския факултет при ЮЗУ „Неофит Рилски – гр. Благоевград

**Рецензент: проф. д-р МАРИН НАЙДЕНОВ НЕШКОВ**, кат. “ИОТ”,  
в Икономически университет – Варна, област на висшето образование  
3. “Социални, стопански и правни науки“, ПН 3.9. “Туризм“,  
научна специалност „Икономика и управление (туризм)“, член на  
НЖ съгласно заповед № 1372 от 31.05.2016 г. на Ректора на ЮЗУ

### **1. Кратко представяне на кандидата**

Авторът на дисертационния труд Георгиус Харилау Пернарис е зачислен като докторант на самостоятелна подготовка към кат. „Туризм“ на Стопанския факултет в ЮЗУ „Н. Рилски“ - Благоевград със заповед № 1651/09.07.2012 г. на Ректора на ЮЗУ за срок от 3 години (от 09.07.2012 до 08.07.2015), на основание решение на ФС на Стопанския факултет (Протокол № 11/11.02.2013 г.). За негов научен ръководител е определен доц. д-р Преслав Димитров от същата катедра.

Георгиос Пернарис е роден на 04.09 1968 г. в гр. Солун, Гърция. Завършил е “1st Model School” в Атина, Висше училище по архитектура на Националния технически университет в Атина през 1993 г. Продължава образованието си в четири магистърски програми: "Архитектура и проектиране на пространството" в Дирекция „Градско и ре-

гионално планиране" на Национален технически университет от 2001 г.; "Екологично планиране на градски сгради" в Гръцкия Свободен университет ПДОС през 2004 г.; "Екологично образование" в Училище на науките на предучилищното възпитание и планиране на образованието в Университета на Егейско море през 2008 г. и "Политически, икономически и международни отношения в Средиземноморието" в отдел по средиземноморски изследвания към Егейския университет през 2013 г.

## **2. Оценка на документацията по процедурата**

Докторант Г. Пернарис е представил необходимия комплект документи и материали в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане, Вътрешните правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ „Н. Рилски“ и Критериите и показателите за придобиване на образователната и научната степен „доктор“, приети от АС на висшето училище на 17 юли 2012 г. с протокол № 9. Този комплект включва: дисертационен труд; автореферат на дисертационния труд; европейски формат на автобиография; заповеди за отчисляване и зачисляване в докторантура и определяне състава на научното жури, рецензия за вътрешна защита, списък с публикациите по темата на дисертация.

Докторантът е приложил оригинали и копия на научните си публикации по темата на дисертационния труд - **общо 2 бр.** доклади в съавторство: “The role of the international and regional organizations in tourism development”, "Cultural Corridor „Western Trans-Balkan road “- cultural tourism without borders" 2016 (под отпечат) и “Criteria and indicators for the tourism competitiveness of the islands of Rhodes, Syros and Corfu”, TMS international conference Algarve 2016, Olhiao, Portugal.

Научната продукция по дисертационния труд, макар и малобройна, отговаря на изискванията и представя добре резултатите от изследванията, особено сред международната научна общност. *Авторефератът* е правилно разработен и отразява обективно основните резултати и научни приноси в дисертацията.

Дисертационният труд на д-т Георгиус Пернарис е обсъден на заседание на катедра „Туризм“ към Стопанския факултет при ЮЗУ, на основата на предложение от което е прието решение на ФС (Протокол №37/26.06.2016) и издадена заповед на Ректора № 1942 от 07.07.2015 за отчисляване с право на защита, считано от 26.06.2015 г. в съответствие със законовите и поднормативните актове и разпоредби. Представените факти ми дават основание да считам, че процедурните изисквания по защита на дисертацията, са спазени.

### 3. Обща оценка на дисертационния труд

Представеният за рецензиране дисертационен труд е посветен на **актуална проблематиката** и е сполучлив оригинален опит за изследване на проблемите, свързани с конкурентоспособността на островния туризъм в Гърция с особен акцент върху Родос, Корфу и Сирос. В този смисъл оценявам положително **избора на обекта и предмета на изследване** в него, а изследователските му резултати – като полезни за подпомагане субектите на туристическата политика и стопанската практика в Гърция в усилията им за ефективно развитие на островния туризъм посредством повишаване на неговата конкурентоспособност на вътрешния и международния пазар.

По отношение на **структурата и съдържанието** на дисертационния труд ще отбележа, че той е разработен в общ обем от 278 компютърно набрани стандартни страници и включва: въведение, три глави, заключение (4 стр.), списък на използваната литература. В предоставените материали не открих приложения, въпреки че такива фигурират в съдържанието на дисертационния труд (с обем от 64 стр.). Основният текст е 182 стр., литературните и информационните източници (16 стр.) са 196, от които само 2 от интернет. Всички те са представени на английски език, въпреки че част от тях са от гръцки и български автори. Не става ясно дали само заглавията им са преведени или и съдържанието на съответните източници е на английски език. По-голямата част от източниците (125 бр. или около 64%) са доста стари - от периода преди 1995 г. Не можем да приемем, че причината за това е липсата на съвременна литература по проблемите, обект на изследване в дисертацията. Информацията от представените литературни източници е използвана коректно. Цитиранията са в текста, съгласно установените стандарти. Илюстративният и доказателственият материал е представен в основния текст под формата на таблици и фигури и в приложения. Поради възприетата номерация по отделни глави и липсата на конкретна информация за техния брой не можем да дадем точна количествена оценка за тях (по грубо преброяване - 18 фигури и 23 таблици без приложенията).

Считам, че посочените съдържателни и структурни параметри на рецензирания дисертационен труд го доближават в значителна степен до изискванията за структурна балансираност, композиционна цялост, правилна методологическа и логическа постройка и широка информационна база, на която се гради изследователската теза и определят аргументите за доказването ѝ. Коректно е използвана научната и емпиричната информация по изследваната проблематика. Всичко това ми дава основание да считам,

че *целта и конкретните изследователски задачи*, които са определени в увода на дисертационния труд, са изпълнени в основната си част.

*Методиката на изследване* в дисертационния труд е подходяща и съобразена с неговата основна научна цел. Считаю, че в хода на проучванията, докторантът е постигнал добро съчетание на избраните методи. Като собено полезни оценявам използването на различните модели, на основата на които се измерва и оценява конкурентоспособността на туризма.

#### **4. Оценка на формата и съдържанието на дисертационен труд**

Във **въведението** на дисертацията подробно са изведени аргументите за обосновка на актуалността на изследваната проблематика. Добре определени са изследователската теза и предметът на изследването. Дефинираната основна цел на дисертационния труд е доста обстоятелствена, а конкретните изследователски задачи излишно детайлизирани. Използваните методи в изследването не са достатъчно конкретизирани. Добре са посочени по-съществените ограничения и трудности, които авторът е преодолявал в хода на изследователския процес. В тази част от дисертацията откриваме намеренията и причините за избора на проблемите, начина на изследване и нейната научна новост и полезност.

В *първа глава* обект на внимание са теоретични въпроси, свързани с конкурентоспособността на островния туризъм. Определени са състоянието и тенденциите в развитието на теорията за конкурентоспособността, основните очертания и характеристики на островния туризъм и възможностите за повишаване на неговата конкурентоспособност. Категорично е мнението ми, че тази част от дисертацията може да се оцени като надеждна теоретична основа на изследването в нея.

*Глава втора* е посветена на методическите въпроси на конкурентоспособността на островния туризъм в Гърция. В нея са представени критериите и показателите за анализ и оценка на този вид туризъм, методите за изследване на неговата конкурентоспособност и стратегиите за повишаването ѝ. Тази част оценявам като необходимо и естествено продължение и допълнение на първата. Определено считам, че тя играе важна и определяща роля за успешното осъществяване на последващото емпирично изследване.

Обект на внимание в *трета глава* са приложните проблеми на конкурентоспособността на островния туризъм в Гърция. В нея е направен обстоен неин анализ по примера на островите Родос, Корфу и Сирос. Разработена е стратегическата рамка за

повишаването ѝ и са представени насоки и препоръки за подобряване на стратегията в това направление. Наред с положителната ми оценка за тази част ще отбележа и фактът, че тя интегрира двете основни методологически единици на изследването – аналитичната и приложната. В този смисъл нейното заглавие не покрива изцяло съдържанието ѝ. Освен това по мое мнение дисертацията би спечелила, ако формално тези две нейни части бяха обособени в отделни глави.

## **6. Оценка на резултатите и приносите на дисертационния труд**

Анализът на научните и научно-приложните резултати от изследването, съдържащи се в дисертационния труд, ми дава основание да определя, разгранича и оценя неговите *приноси* в следните направления:

### ***а) научни приноси:***

- извършен е цялостен и задълбочен критичен преглед и оценка на теоретичните концепции и постижения в специализираната литература по туризъм, свързани с обекта и предмета на изследването;

- адаптирана и допълнена, за нуждите на предмета на изследването, е методиката за оценка на конкурентоспособността на туристическите дестинации, разработена от български и чуждестранни автори;

- определен е набор от критерии и показатели за оценка на конкурентоспособността на островните туристически дестинации;

- разработен и предложен е адаптивен модел за оценка и повишаване на конкурентоспособността на островните туристически дестинации;

### ***б) Научно-приложни приноси:***

- проведено е собствено изследване на конкурентоспособността на три туристически острова в различни части на Гърция, резултатите от което доказват тезите, изводите и оценките на докторанта;

- предложени са стратегически рамки за повишаване на конкурентоспособността на всеки от трите изследвани острова.

***Научната информация*** за разработване на дисертационния труд в основната си част е събрана от авторитетни, официално признати източници и е използвана коректно. Намесата на докторанта е съобразена с изискванията на използваните методи, което гарантира автентичност на информацията и достоверност на тезите, оценките и изводите, на които се основават научните резултати. Определено считам, че основната част от тях *са лично дело и заслуга на докторанта*.

Представените приноси, въпреки впечатлението за превес на тези в първата група, определям като балансиран в теоретичен и практико-приложен аспект. Убеден съм, че те ще бъдат оценени от политическите субекти и мениджърите в туризма като полезни и необходими за развитието на конкурентоспособен островен туризъм в Гърция.

## **7. Критични бележки и препоръки**

Рецензията на дисертационен труд представя резултатите от сериозно изследване по проблематика, която е изключително актуална за Гърция и недостатъчно проучена. По тази причина той съдържа традиционни пропуски и непълноти. Направените в тази част на рецензията бележки и препоръки към неговия автор целят подобряване на общото негово представяне. Считам, че те не намаляват научната му стойност и приносите от изследването. По-конкретно ще отбележа, че:

- дисертационният труд би спечелил, ако неговата методологическа структура беше поставена в съответствие с основните му части (глави) – теоретична, аналитична и конструктивна (предложна);

- заглавието на дисертацията би могло да се обвърже по-конкретно с неговото съдържание чрез подзаглавие „по примера на Родос, Корфу и Сирос“;

- при такъв богат изследователски материал съществуват много повече възможности за публикуване на резултатите от изследването, включително под формата на по-сериозни трудове;

- налице е значителен неизползван потенциал за апробиране на научните резултати в практиката и по отношение на други островни туристически дестинации.

Във връзка с някои от бележките са и основните ми препоръки към д-т Георгиос Пернарис – да продължи и задълбочи изследванията си в избраната област в по-широк обхват и потърси възможности за ефективна апробация на резултатите от тях чрез по-крупни научни публикации, включително статии, студии и монографии.

## **8. Въпроси за дискусия по дисертационния труд**

Актуалният и оригинален характер на дисертационния труд поражда въпроси, които биха могли да бъдат обект на дискусия по време на неговата защита. В случая ще се ограничим до три от тях:

- кое мотивира избора на островите Родос, Корфу и Сирос и включването им в изследователския обект; защо не (например) Санторини, Миконос, Тасос (или Самотраки)?

- ако изследването се осъществи за други островни дестинации на Гърция, може ли автоматично да се приложи използваната в дисертацията методика и за тях или следва тя да се конкретизира и адаптира към съответните им специфични условия.

### ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представеният за рецензиране дисертационен труд на тема: „Повишаване на конкурентоспособността на островния туризъм в Гърция”, с автор Георгиус Харилау Пернарис, **съдържа научни и научно-приложни приноси и отговаря на изискванията** на ЗРАСРБ, Правилника за прилагането му, Вътрешните правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ „Н. Рилски” и Критериите и показателите за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ на висшето училище. Резултатите от изследването показват, че докторантът притежава теоретични знания и професионални умения по научното направление 3.9. „Туризъм“ и **демонстрира** качества и умения за **самостоятелно провеждане на научно изследване**.

Изложените аргументи ми дават основание, в качеството на рецензент, убедено да оценя **ПОЛОЖИТЕЛНО** обсъждания дисертационен труд. Позволявам си да предложа и на останалите членове на почитаемото научно жури да гласуват **„ЗА” присъждането на образователната и научната степен „доктор“** на Георгиус Харилау Пернарис в област на ВО 3. „Социални, стопански и правни науки”, ПН 3.9. “Туризъм“, научна специалност „Икономика и управление по отрасли (туризъм)“.

20.06.2016 г.

гр. Варна

Рецензент: .....

(проф. д-р Марин Н. Нешков)